

Waarom u niet massaal warmloopt voor de warmtepomp

De Tijd - 17 fév. 2018
Page 48

Het aantal warmtepompen in Vlaanderen groeit gestaag. De grote doorbraak van die duurzame verwarmingsbron blijft evenwel uit. Hoe komt dat?

Warmtepompen halen warmte-energie uit de bodem of de omgevingslucht. Omdat ze elektriciteit verbruiken om de pomp te laten draaien, stuwen ze de stroomfactuur flink de hoogte in. Maar ze reduceren het stookolie- of aardgasverbruik tot nul en zijn daarom de meest duurzame verwarmingsbron.

De warmtepomp overtuigt steeds meer bouwheren, vooral bij nieuwbouw. Vorig jaar werden er 3.099 warmtepompen geplaatst in nieuwbouwwoningen, tegenover 2.332 in 2016. Bij renovaties daalt de populariteit. In 2017 werden 1.113 warmtepompen geplaatst in bestaande woningen, terwijl dat er het jaar voordien nog 1.390 waren. Het marktaandeel van waterpompen blijft voorlopig bescheiden. Voor de bouwaanvragen van 2017 zijn er nog geen gegevens beschikbaar, maar in 2016 werd bij een kleine 22 procent van alle nieuwe woningen een warmtepomp geplaatst. Dat blijkt uit de cijfers van de Vlaamse overheid die volgende week bij de start van Batibouw worden voorgesteld, maar die De Tijd al kon inkijken. Bij appartementen ligt dat marktaandeel wat lager: rond 17 procent.

De meeste bouwheren kiezen nog altijd voor aardgas. 'Daarbij spelen de energieprijzen een grote rol. De aardgasprijs is al jarenlang relatief laag', zegt Geert Flipts, communicatieverantwoordelijke van het Vlaams Energieagentschap. De prijs van elektriciteit - waarop een warmtepomp draait - is daarentegen relatief hoog.

'De grootste belemmering voor de echte doorbraak is dat er in Vlaanderen bijna overal gas ligt', zegt Margot Neyskens, de woordvoester van Vlaams minister van Energie Bart Tommelein (Open VLD). 'In de elektriciteitsfactuur worden meer kosten doorgerekend dan in de gasfactuur. Dat verschil is historisch gegroeid. Daarom hebben we een taxshift nodig van elektriciteit naar fossiele brandstoffen. Dat staat ook zo in het Energiepact.'

Hogere premies

De overheid heeft nog enkele andere stappen genomen om de warmtepomp aan te moedigen. Vorig jaar werden de premies voor de verschillende types warmtepompen bij renovaties gevoelig opgetrokken (zie kader). Sinds 2014 legt de wetgeving voor energieprestatie en binnenklimaat (EPB) bij nieuwbouw ook een deel hernieuwbare energie op. Die wetgeving had een impact. Dat jaar wipte de warmtepomp van een marktaandeel van een miezerige 6 naar 17 procent.

Maar er is nog werk aan de winkel. De warmtepomp heeft ook haar relatief dure installatieprijs tegen. Vooral bij een geothermische pomp loopt het prijskaartje snel op. Door het lage energieverbruik verdient het systeem zichzelf wel terug, maar de terugverdientijd is gevoelig langer dan die van pakweg zonnepanelen.

Daar komt nog bij dat een warmtepomp niet altijd eenvoudig te installeren is. Terwijl een gasketel snel in een dienstenruimte geplaatst is, vergt een warmtepomp een indrukwekkende grondboring of de plaatsing van een buitenunit.

De meeste warmtepompen werken op lage temperatuur - al bestaan er ook enkele systemen op hoge temperatuur, die aan een gewone centrale verwarming kunnen worden gekoppeld. Maar ze worden het best gecombineerd met vloerverwarming en een doorgedreven isolatie van de woning. Bij een renovatie ligt dat niet altijd voor de hand.

Warmtepompen zijn nochtans de toekomst, zeggen Bram Claeys en Jozefien Vanbecelaere, respectievelijk algemeen directeur en beleidsmedewerker van de Organisatie Duurzame Energie (ODE). 'Het is de technologie waarvan wij het meeste verwachten', zegt Claeys. 'Een belangrijk voordeel van warmtepompen tegenover aardgas en stookolie is dat ze ter plaatse geen uitstoot genereren. Ze zijn dus goed voor de plaatselijke luchtkwaliteit. Ze werken natuurlijk wel op elektriciteit, die elders moet worden opgewekt, maar ook dat gebeurt almaar vaker met schone en hernieuwbare technologie. Bovendien vormen ze een goede combinatie met zonnepanelen, die ter plaatse elektriciteit produceren.'

In de sector vindt ook volop innovatie plaats. 'We verwachten veel van de slimme meters, in combinatie met slimme elektriciteitsstarieven', zegt Claeys. 'Die kunnen maken dat warmtepompen net werken wanneer zonne- of windinstallaties een overschot aan elektriciteit produceren. Ook de mogelijkheden voor lokale opslag van energie zullen nog verbeteren. Warmtepompen kunnen bovendien worden toegepast op grotere schaal. Denk aan een grote pomp die een heel appartementsgebouw of zelfs een hele wijk bedient. Dan is er maar één keer een boring nodig.'

'Er zijn slimme en innovatieve combinaties met andere systemen mogelijk', voegt Vanbecelaere toe. 'Denk aan de koelruimte van een supermarkt. Die warmte wordt nu gewoon weggeblazen. Via een warmtepomp kan daarmee een naburig gebouw verwarmd worden.'

DE ENE POMP IS DE ANDERE NIET

Een warmtepomp haalt warmte-energie uit haar omgeving. Dat kan de ondergrond zijn, het grondwater of de buitenlucht. De pomp comprimeert die energie om tot een hogere temperatuur te komen. Er bestaan verschillende systemen, afhankelijk van de warmtebron.

Geothermisch

Een geothermische warmtepomp haalt haar energie uit de ondergrond of uit het grondwater. Daarvoor worden leidingen in de grond gelegd. Dat kan in de diepte, met een boring tot tientallen meters diep, of horizontaal, waarbij leidingen van 40 tot 80 meter lengte in de tuin worden gelegd.

+Zeer efficiënt

+Zeer stabiele temperatuur

+Geen buitenunit nodig

- Plaats nodig voor diepteboring of leidingen

- Relatief duur

·Gemiddelde prijs (incl. plaatsing en 21% btw): 17.000 euro

·Premie: maximaal 4.000 euro en 40 procent van factuur

Lucht-water

Een lucht-waterwarmtepomp haalt haar energie uit de buitenlucht. Die energie gebruikt ze om water op te warmen dat een verwarming - meestal vloerverwarming - aandrijft en dat ook voor sanitair warm water kan worden gebruikt.

+Minder plaats nodig

+Goedkoper dan geothermisch systeem

+Efficiënt, volstaat ook als het vriest

- Buitenunit nodig op dak of in tuin

- Efficiëntie daalt bij koude buitenlucht, dus net wanneer warmtevraag het hoogst is

·Gemiddelde prijs: 7.850 euro

·Premie: maximaal 1.500 euro en 40 procent van factuur

Lucht-lucht

Een lucht-luchtwarmtepomp haalt haar energie uit de buitenlucht, maar geeft die warmte via convectoren direct af aan de binnenlucht.

+Minder plaats nodig

+Goedkoper dan geothermisch systeem

+Relatief makkelijk te installeren

- Buitenunit nodig op dak of in tuin

- Efficiëntie daalt bij koude buitenlucht

- Aparte pomp nodig voor sanitair warm water

·Gemiddelde prijs: 7.750 euro (distributiesysteem inbegrepen)

·Premie: maximaal 300 euro en 40 procent van factuur

Hybride lucht-water

Een hybride systeem gebruikt een (lichte) warmtepomp, maar vult die aan met een andere brandstof, meestal een condensatieketel op aardgas. Dat systeem bepaalt welke energiebron op welk moment het zuinigst is.

+Flexibel

+Relatief goedkoop: geen boring nodig

- Nog altijd fossiele brandstof nodig

·Gemiddelde prijs: 10.050 euro

·Premie: maximaal 800 euro en 40 procent van factuur

Bram Claeys,

directeur Organisatie Duurzame Energie (ODE)